

«Το μόνον της ζωής μου ταξίδιον» (Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος)

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση <http://bitly.com/2c3BN8u>]

Η αλήθεια δεν αποκαλύπτεται. Ο αφηγητής, ενώ γνωρίζει ήδη ότι η γυναίκα του γέρο-Μόσκου τον απατά, δεν του το αποκαλύπτει, για να μην ταραξει την επίπλαστη ευτυχία του[481].

Η κλοπή είναι καταπάτηση. Ο αφηγητής «αναζητεί» τα χωράφια του παππού του, τα οποία «οικειοποίησαν» οι ιδιοκτήτες των γειτονικών κτημάτων[482].

Η ομοφυλοφιλία λανθάνει. Ο γέρος – Μόσκος χαρακτηρίζεται εξ αρχής από τον αφηγητή γυναικοειδής[483] και η όλη του συμπεριφορά το επιβεβαιώνει.

Η λύτρωση στο διήγημα συνδέεται κυρίως με τη λογική και την δεισιδαιμονία/μαγεία.

Η λογική εξορθολογίζει. Ο αφηγητής την αξιοποιεί για να ερμηνεύσει τις εαρινές γιορτές για την επίσημη «είσοδο» της άνοιξης, αυτές της παραμονής και ανήμερα της Πρωτομαγιάς. Η ίδια του επιτρέπει, επίσης, να εξηγήσει κατανοητά και το ατύχημα τους, το οποίο συμβαίνει, όταν μεταβαίνουν προς τον σιδηροδρομικό σταθμό, και να καταρρίψει επιτυχώς την δεισιαδαίμονα άποψη του γέρο-Μόσκου. Η λογική τον λυτρώνει και του επιτρέπει να «ισορροπεί».

Ο γέρος-Μόσκος όμως προσεγγίζει την πραγματικότητα *μαγικά, δεισιδαιμονικά*. «Βλέπει» γύρω του καλικάντζαρους και βρικόλακες, ερμηνεύει την σωματική του αναπηρία εξωλογικά, την αποδίδει σε «εξωτικά»/μάγγισες: *Από αυτό επιάστηκε τό πόδι μου, σάν ἤμουν αἰκόμη μικρό παιδί. -Σάν εὔρουν πόρτα γιά νά 'μβοῦνε, παίρνουν τήν ὑγείά τοῦ σπιτιοῦ καί τό μπερεκέτι!*[\[484\]](#) Στην μαγεία αποδίδει και τον γάμο του με την νεαρή, νταρντάνα γυναίκα του[\[485\]](#) αλλά και το ατύχημά τ

ζει πίσω
ει και να

5.6 «Τό μόνον τῆς ζωῆς του ταξίδιον»

«Τό μόνον τῆς ζωῆς του ταξίδιον» είναι το τελευταίο από τα πέντε διηγήματα που δημοσίευσε η Εστία -17^η Ιουνίου και 1^η Ιουλίου 1884- και το μόνο που δημοσιεύεται ενώ ζούσε και εργαζόταν στην Αθήνα· τα προηγούμενα τέσσερα δημοσιεύονται, όταν βρίσκεται στο Λονδίνο, και το τελευταίο του, όταν βρίσκεται έγκλειστος στο Δρομοκαίτειο[487]. Το θέμα του διηγήματος είναι η επείγουσα επιστροφή του εγγονού από την Πόλη στο χωριό, για να προλάβει τον παππού του ζωντανό. Το συνεχές πέρασμα της αφήγησης από το φανταστικό στο πραγματικό και από τη μεταφορά στην κυριολεξία ο Κωστής Παλαμάς το ονομάζει «ονειρόδραμα»[488]. Μπορεί το διήγημα αυτό να «διαβαστεί» και ως μύηση του μικρού ραφτόπουλου -του νέου ανθρώπου- στη ζωή, δηλαδή στην εργασία, τον έρωτα, τη διάσταση φαντασίας-πραγματικότητας και τον θάνατο.

Τα αμαρτήματα τα οποία συναντώνται είναι το ψέμα/μύθος, η θηλυπρέπεια του άνδρα/ανδροπρέπεια της γυναίκας, η ασπλαχνία, η κατάκριση και η φιλαυτία.

Το ψέμα/μύθος κυριαρχεί. Ο παππούς, ο Γεώργης, αφηγείται εντυπωσιακά στον εγγονό του, τον Γεωργάκη, τα «ταξίδια» του για τους Σκυλοκέφαλους, τη χώρα που ο ήλιος ψήνει το ψωμί, τον «αφαλό» της θάλασσας, τη Φώκια, τη μητέρα του Μεγαλέξανδρου και τον τόπο με τους μαρμαρωμένους ανθρώπους[489]. Όλα αυτά όμως, όπως αποκαλύπτει ο ίδιος στη συνέχεια, του τα έχει αφηγηθεί η δική του γιαγιά και δεν τα έζησε[490]· ούτε είδε με τα μάτια του τις «βασιλοπούλες που ερωτεύονται ραφτόπουλα[491]» και αυτά από τη γιαγιά του τα έχει ακούσει. Παρά την διάψευση, όμως, των μύθων και την απομυθοποίηση του προτύπου, του παππού Γεώργη, η συμπάθεια του εγγονού για τον παππού του παραμένει αναλλοίωτη[492].

(συνεχίζεται)

[481]Γ. Βιζυηνού, «Πρωτομαγιά», όπ. παρ., σ.249: «ὥστε θά ἦτο ἔγκλημα νά ταραΐξῃ τις τήν εὐτυχίαν του, συμβουλεύων αὐτόν νά φυλάττῃ κάλλιον τήν θύραν τοῦ σπιτιοῦ του, παρά νά...».

[482]Γ.Μ. Βιζυηνός, Πρωτομαγιά, όπ. παρ.: «ἔτρεχον νά εὕρω τούς ἀγρούς τοῦ πάππου μου, ὄχι διότι ἔφυγαν ἀπό τήν θέσιν των, ἀλλά διότι ἐχάθησαν μεταξύ τῶν γειτονικῶν κτημάτων, κατά τήν γνωστήν ἐκείνην παροιμίαν, καθ' ἣν τό μεγάλο ψάρι τρώγει το μικρόν».

[483] Γ. Βιζυηνού, «Πρωτομαγιά», όπ. παρ., σ.240.

[484] Γ.Μ. Βιζυηνός, *Πρωτομαγιά*, στην εφημερίδα «Ακρόπολις», όπ. παρ.

[485] Γ.Μ. Βιζυηνός, *Πρωτομαγιά*, στην εφημερίδα «Ακρόπολις», όπ. παρ.: «*Τάχατες έμένα δέν μ' έμάγεψε γιά νά την πάρω;*»

[486] Γ.Μ. Βιζυηνός, *Πρωτομαγιά*, στην εφημερίδα «Ακρόπολις», όπ. παρ.

[487] Μ. Χρυσανθόπουλος, «Μεταξύ φαντασίας και μνήμης: Η διαδικασία της γραφής στο διήγημα "Το μόνον της ζωής του ταξίδιον"», στο *Γεώργιος Βιζυηνός Μεταξύ φαντασίας και μνήμης* όπ. παρ., σσ.111-129, εδώ σ. 111.

[488] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.ριζ'.

[489] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σσ.188-190: «-Έπέρασες άπό τήν χώρα, πού ψήν' ό ήλιος τό ψωμί; Καί είδες τούς Σκυλοκεφάλους; - Όχι, παππού! Δέν τούς είδα. Ποϋ είναι αύτοί οί Σκυλοκέφαλοι; (...) - Άς τ' αύτά! Είπεν ό παππούς πάλιν. Έπέρασες άπό τής θάλασσας τόν άφαλό καί είδες τό νερό πού γυρίζει γύρω, γύρω, γύρω, σάν πού γυρίζ' ή γιαγιά σου ή Χατζίδενα τήν άρμη στην «μπακήρα», καί γίνεται μία τρύπα μέσ' στην μέση;- Όχι, παππού, δέν τó είδα!-Ωχ! ψυχή μου! Δέν είδες τίποτε λοιπόν! (...) έκεϊ όπου εύρίσκεται καί ή Φώκια, ή μάνα τ' Άλεξάνδρου. Αύτήν τήν είδες κ'άν τήν είδες;- Όχι, παππού! δέν τήν είδα! (...) Είδες τόν τόπο, πού είναι οί ά νθρωποι οί μαρμαρωμένοι;- Όχι, παππού! Δέν τόν είδα!- Άαχ! ψυχή μου. Τίποτε δέν είδες, στην ζωή σου, τίποτε!».

[490] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.199: «-Όχι, ψυχή μου! Κι αύτό μέ τ' άφηγήθηκ' ή γιαγιά μου».

[491] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.199.

[492] Β. Αθανασόπουλος, «"Τό μόνον τής ζωής του ταξείδιον", ή Πώς ό Γεώργης έγινε πρῶτα Γεωργιά και μετά πάλι Γεώργης» στο *Οι μύθοι της ζωής του Γ. Βιζυηνού*, όπ. παρ. σσ.188- 207, εδώ σ.190.